

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПЬСКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

2 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.
Варченко О.М., д-р екон. наук.
Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук.
Краютієне І., доктор.
Мамедова К.Х., д-р філософії.
Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.
Тимошук О.Г., канд. юрид. наук.
Резнік В.Г., старший викладач.
Василенко О.І., д-р філософії.
Комарова Н.В., д-р філософії.
Мостипан О.В., відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2 жовтня 2025 р. Білоцерківський НАУ. 81с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

року, однак ратифікувала його у 2025 році. В результаті стаття 438 КК України отримала нову назву «воєнні злочини». Однак практично відсутня чітка систематизація норм, що передбачають кримінальну відповідальність за воєнні злочини, через їх розміщення у різних розділах КК. Крім того, у КК України 2001 року імплементовані лише окремі норми, які на рівні міжнародного права визнані «воєнними злочинами».

Все означене викликало теоретичні дискусії в кримінально-правовій науці щодо розуміння поняття «воєнні злочини», їх переліку та місця в структурі Особливої частини КК. Питання кваліфікації воєнних злочинів та їх відмежування від суміжних правопорушень набуло суто практичний аспект починаючи з 2014 року (а особливо з 24 лютого 2022 року) у зв'язку з початком російської агресії проти України та масовими випадками порушення агресором норм міжнародного гуманітарного права. Поступово серед науковців стверджується концептуальна думка щодо необхідності виділення воєнних злочинів в самостійну групу та відокремлення їх від злочинів та проступків проти порядку несення військової служби. Ця концепція скоріше за все буде реалізовано вже у новому Кримінальному кодексі України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 року № 1543-XII. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1543-12> (дата звернення: 21.09.2025).
2. Про міжнародні договори України: Закон України від 22 грудня 1993 року N 3767-XII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3767-12#Text> (дата звернення: 13.10.2022).

УДК 37

АРГАТ Я.П., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРИНЦИПИ СПРАВЕДЛИВОСТІ ТА ДОБРОСОВІСНОСТІ В РИМСЬКОМУ ПРАВІ

У статті досліджуються фундаментальні принципи справедливості (aequitas) та добросовісності (bona fides) як ключові елементи римського приватного права, що стали основою для формування сучасних правових систем романо-германської традиції. Здійснено аналіз їхнього генезису та еволюції в межах розвитку римського права.

Ключові слова: Римське право, принцип справедливості, принцип добросовісності, формування сучасних правових систем.

ARHAT Y.P., candidate of legal sciences

Bila Tserkva national agrarian university

PRINCIPLES OF JUSTICE AND GOOD CONFIDENCE IN ROMAN LAW

The article examines the fundamental principles of justice (aequitas) and good faith (bona fides) as key elements of Roman private law, which became the basis for the formation of modern legal systems of the Romano-Germanic tradition. An analysis of their genesis and evolution within the development of Roman law is carried out.

Keywords: Roman law, principle of justice, principle of good faith, formation of modern legal systems.

Особливу увагу звертають на роль принципу справедливості при вирішенні правових колізій, коли застосування формальних норм не дозволяло забезпечити правильний захист інтересів сторін. Принцип добросовісності розглядається як моральний і правовий напрям, який зазвичай проявлявся в роботі судів під час розгляду випадків, що мають особливу природу.

Доведено, що ці принципи не були формально закріплені в джерелах римського права, однак їхнє застосування стало основою для розвитку інститутів деліктної відповідальності, договірної права та правозастосування загалом. Висвітлено значення римських правових концептів для сучасної юриспруденції, зокрема в контексті пошуку балансу між формальним правом і моральними засадами правосуддя.

Римське право — це не лише історичне джерело юридичних норм, а й глибока філософія правосуддя, яка сформувала основи сучасного цивільного права. Серед його ключових ідей особливе місце займають принципи *aequitas* (справедливість) та *bona fides* (добросовісність), які не були формально закріплені в законодавчих актах, але активно застосовувалися в судовій практиці та правовій аргументації[1].

Принцип справедливості у римському праві виступав як коректор формального права, дозволяючи змінювати юридичні норми залежно від конкретних обставин. Добросовісність, у свою чергу, стала моральним і правовим критерієм діяльності учасників правових відносин, особливо в договорному і деликтному праві. Ці принципи відображали етичні погляди римського суспільства та стали основою для розвитку правових інститутів, які залишаються важливими сьогодні. Актуальність цього дослідження полягає в тому, що в сучасних умовах, коли існує багато правових систем, принципи справедливості і добросовісності здобувають все більше значення. Вони допомагають зробити баланс між чинним правом і моральними основами правосуддя. Глибоке засвоєння цих принципів дозволяє краще розуміти закони та створювати правову культуру, яка поважає людську гідність та етичні цінності.

Окрім традиційних прийомів аналогії права та аналогії закону, застосування рекомендаційних роз'яснень вищих спеціалізованих судів, у вітчизняній цивілістиці все частіше і частіше актуалізується роль принципів справедливості, добросовісності та розумності, які за своїми властивостями можуть слугувати фундаментальним, універсальним й оптимальним підґрунтям для моделювання рішення по конкретній цивільній справі. Римське право є джерелом формування правової системи романо-германського типу, в тому числі основою зародження деликтної відповідальності. Деликтні зобов'язання для компенсації потерпілим майнових втрат, завдані вчиненням правопорушенням (деликту), найпершого виду зобов'язань з моменту їх виникнення, запровадили саме римські юристи. Метою дослідження було здійснення ретроспективного аналізу генезису та розвитку принципів справедливості, добросовісності в римському приватному праві.

У всіх джерелах римського права не знайдено повноцінного визначення поняття добросовісності. Існування такого оціночного принципу підтверджується лише в правовій практиці, особливо під час розгляду казуальних справ. Констатовано, що в римському праві остаточно не сформовано принципу розумності в тому змістовному прояві, в якому він існує нині. Цей принцип сформувався в подальшій рецепції римського приватного права. Саме в римському праві вперше можна побачити формування і застосування в правозастосовчій діяльності оціночних принципів: справедливості та добросовісності. Поняття «справедливості» з'явилося в людському житті як моральна категорія, а не правова, з'явившись у зв'язку з формуванням уявлення про добро і зло. У римському приватному праві принцип справедливості називався «*aequitas*» і вважався чітким і зрозумілим поняттям, яке використовувалося в повсякденній правовій практиці, а також служило орієнтиром для життєдіяльності. У римському праві ідея справедливості стала основною цінністю, яка вплинула на всі правові системи країн Західної Європи. Це відображається в забезпеченні рівних прав перед законом, коли кожен має можливість діяти відповідно до прав і обов'язків, оскільки створюються умови для реалізації таких можливостей [2]. Варто зауважити, що стародавнє квіритське право не вимагало добросовісної поведінки та не передбачало негативних наслідків за таку поведінку, наприклад, за обман або насильство, спрямоване на укладення угоди. Історично, принцип добросовісності (*bona fides*) почав розвиватися в республіканський період. Вперше питання добросовісності було поставлено в 90 році до н.е. у справі Манія Курія (*Causa Curiana*).

Принципи *aequitas* (справедливість) та *bona fides* (добросовісність) у римському праві відігравали ключову роль у формуванні етичного виміру правозастосування. Хоча вони не були формально закріплені в законодавчих актах, їхнє практичне застосування стало основою для розвитку гнучких правових механізмів, здатних враховувати конкретні життєві обставини та моральні засади.

Справедливість дозволяла пом'якшити суворість формального права, забезпечуючи

баланс між нормою і реальністю, а добросовісність — слугувала критерієм чесної поведінки сторін у правовідносинах. Ці принципи стали фундаментом для подальшої рецепції римського права в європейських правових системах, зокрема в інститутах договірної та деліктного права.

Таким чином, римське право не лише заклало основи юридичної техніки, а й сформувало ціннісну парадигму, яка й сьогодні залишається актуальною в контексті пошуку справедливих рішень у правовій практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права. URL:https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/Rimskpravo.pdf
2. Галкевіс С.В. Формування принципів справедливості і добросовісності в римському приватному праві. URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e9d4a352-2c6a-448c-b6da-1e6c4271a013/content>

УДК 343.9

СОКИРИНСЬКА О.А., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КРИМІНАЛІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Доповідь присвячена висвітленню особливостей застосування інноваційних технологій у криміналістичній діяльності через аналіз діючого законодавства та сучасних можливостей науки.

Ключові слова: інноваційні технології, науково-технічний прогрес, кримінальне правопорушення, сліди кримінального правопорушення.

SOKYRINSKA O.A., candidate of legal sciences

Bila Tserkva national agrarian university

FEATURES OF THE APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN CRIMINALISTIC ACTIVITIES

The report is devoted to highlighting the peculiarities of the application of innovative technologies in criminalistics through the analysis of current legislation and modern scientific capabilities.

Keywords: innovative technologies, scientific and technological progress, criminal offense, traces of a criminal offense.

Криміналістика, це єдина прикладна наука серед решти юридичних наук. Тому питання застосування інноваційних технологій у криміналістичній діяльності є не тільки актуальним, але й нагальним з урахуванням тих темпів розвитку науково-технічного прогресу, що всі можуть спостерігати сьогодні.

Сьогодні зовнішній світ стрімко розвивається в усіх галузях, а оскільки криміналістика використовує не тільки дані з інших, наприклад, технічних наук, але й створює власні методи досліджень спираючись на новації, які пропонують інші галузі, можна стверджувати, що саме такий розвиток рухає прогресивні думки криміналістів, що вони їх використовують для швидкого та ефективного розслідування кримінальних правопорушень. Незважаючи на кропітку працю практиків та науковців, щодо використання новітніх методів під час розслідування кримінальних правопорушень, реалії залишаються незмінними — ми завжди наздоганяємо кримінальний світ у пошуках можливостей швидкого розслідування. Звісно, це закономірно, оскільки було б дивним «підказувати» злочинцям нові можливості для скоєння злочинів. Саме тому криміналістика акцентує свою увагу на постійному розвитку, розширенню меж діяльності, пристосуванню здобутків та надбань інших наук до власних потреб, й все це задля того, щоб створити таку новітню науково-технічну базу, яка могла б допомагати у швидкому розслідуванні кримінальних правопорушень, а подекуди, й попередити їх вчинення.

Треба зазначити, що на всі інноваційні процеси, які відбуваються в світі в цілому та в

ЗМІСТ

Шевченко А.М. Інноваційні підходи до підтримки психологічного благополуччя студентів.....	3
Пилипенко І.О. Лексичні інновації сучасної англійської мови в умовах розвитку інформаційних технологій.....	5
Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Роль самостійної роботи та онлайн-платформ у процесі формування грамотності студентів.....	6
Marchuk V.V., Khomiak O. A. Foreign language as means of personality socio-cultural openness development.....	9
Береговенко Н.С. Лексичні засоби вираження оцінки у фразеології англійської мови.....	10
Столбецька С.Б. Фахові автентичні тексти з аграрної тематики у навчанні французької: психолінгвістичний аналіз.....	13
Резнік В.Г. Роль лексикографічної компетенції у системі професійної підготовки студентів-філологів.....	14
Ігнатенко В.Д. Постметодична парадигма у навчанні іноземних мов.....	16
Петренко О.М., Харченко С.І. Розвиток емоційного інтелекту як попередження професійного вигорання.....	17
Дудник О.К., Іващенко О.О. Психофізіологічні можливості при фізичному навантаженні людини.....	18
Чернищук Ю.І. Міжкультурна комунікація як фактор становлення аграрної лінгвістики.....	20
Хомчук О.П. Психолого-педагогічні аспекти проєктної діяльності здобувачів освіти.....	22
Харченко С.І., Петренко О.М. Використання проєктивних методів у формуванні згуртованості колективу.....	24
Зелінська В.А. Важливість самостійної навчальної діяльності студентів у вищій школі.....	25
Кириленко М.О. Полісемія в сучасній англійській мові.....	27
Біліченко А.М. Міжкультурна аграрна комунікація у вищій школі: особливості, виклики та перспективи.....	28
Велика К.І., Ярмола О.В. Аналіз сучасного стану терміносистеми сільського господарства.....	30
Грищенко І.В. Англomовна фахова термінологія та навички критичного аналізу тексту на прикладі автентичних текстів з біотехнології.....	32
Пасічник Н.С. Формування громадянської компетентності здобувачів освіти аграрних ЗВО у процесі вивчення гуманітарних дисциплін.....	33
Цвид-Гром О.П. Сучасні виміри вагомості видатної постаті І. Карпенка-Карого в українській літературі та культурі (до 180-річчя від дня народження митця).....	35
Diachuk O.V. Verbal and nonverbal forms in the process of intercultural communication.....	37
Римар Н.Ю. Самостійне вивчення агрономічної лексики у формуванні мовної культури майбутнього фахівця.....	38
Mykhailenko O. Approaches to scientific translation research.....	41
Боньковський О.А. До особливостей фразеологізмів у німецькій мові сільського господарства.....	42
Мельник Л.М. Психологічні механізми політичного вибору: роль емоцій та когнітивних упереджень у формуванні електоральних уподобань.....	44
Мельник Л.М., Грек І.М. Філософія стійкості та гідності в умовах війни: екзистенційний та етичний вимір.....	46
Настіна О.І. Ключові зміни у правовому регулюванні земельних відносин в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	48
Терещук М.М. Державна служба, аграрна наука та конституційне право зарубіжних країн: інтеграційні орієнтири для України.....	50
Макарчук В.В. Особливості правового статусу державної міграційної служби України.....	52
Малишко І.В. Цифровізація фінансового права: перспективи та ризики для України.....	54
Тимошук О.Г. Трансформація страхового права в умовах сучасних викликів та цифровізації: виклики і перспективи для України.....	56
Бровко Н.І. Конституційно-правовий статус Національного агентства України з питань державної служби та його дієвість у питання реформування державної служби.....	57
Звонарьов О.Ю. Розвиток національних кримінально-правових засобів запобігання воєнним злочинам.....	59
Аргат Я.П. Принципи справедливості та добросовісності в римському праві.....	61
Сокиринська О.А. Особливості застосування іноваційних технологій у криміналістичній	